

Vzorci izpitnih vprašanj za pisni del izpita iz predmeta Rimsko pravo

Janez Kranjc

Vzorci izpitnih vprašanj so namenjeni študiju za pisni del izpita iz predmeta Rimsko pravo. Njihov namen je, omogočiti študentu (latinski deležnik sedanjega časa *studens* iz katerega izvira izraz študent, pomeni: tisti, ki se trudi, ki študira), da se na nekaj konkretnih primerih uri v reševanju praktičnih primerov. Cilj študija ni učenje odgovorov, marveč natančno ugotavljanje dejanskega stanja, njegova analiza, opredelitev problema in iskanje njegove rešitve. Ker danes veliko študentov porabi preveč časa za iskanje odgovorov, ki jih potem nekritično sprejemajo kot dokončne, primerom niso dodane rešitve. Učenje rešitev je namreč temeljna napaka pri študiju. Primeri se v realnem življenju ne ponavljajo, vsaj ne v povsem enaki obliki. Vsak primer vsebuje kaj posebnega in zato je posploševanje rešitev, kot je ugotovil že rimski pravnik Javolen, tvegano (Iav. D. 50, 17, 202 - *Omnis definitio in iure civili periculosa est: parum est enim, ut non subverti posset* - V civilnem pravu je vsaka dokončna opredelitev nevarna; malo je namreč takega, da se ne bi dalo zavriniti). Zato rešitev konkretnega primera navadno nima posebnega pomena zunaj tega konkretnega primera.

Pomembna pa je pot do rešitve, ki je enaka pri sorodnih primerih. Namen študija je predvsem osvojitve metode reševanja praktičnih problemov. Pri tem skušamo ugotovitve teorije aplicirati na konkretne primere ter jih z njeno pomočjo rešiti.

Metoda reševanja praktičnih problemov je naslednje:

- ugotovitev dejanskega stanja oziroma dejstev; sem sodi tudi ugotovitev, katerih pomembnih dejstev ne poznamo,
- opredelitev pravnega problema,
- opredelitev pravnih pravil, ki urejajo oziroma se nanašajo na konkretno dejansko stanje,
- iskanje rešitve,
- utemeljitev predlagane rešitve in preizkus njene pravilnosti.

Pri iskanju pravnega problema in rešitve je treba izhajati iz dejanskega stanja, tj. iz dejstev, ki jih poznamo (*Da mihi factum, dabo tibi ius* – daj mi dejansko stanje (tj. dejstva) in dal ti bom pravico – Decret. 2, 1, 6). Pri reševanju praktičnih primerov je vrh tega bistvenega pomena, da ne prezremo podrobnosti in da med dejstvi upoštevamo tista, ki so pomembna, ter izločimo tista, ki niso. Ob tem je poleg dejstev, ki so znana, pomembno upoštevati tudi dejstva, ki jih ne poznamo, pa bi lahko vplivala na rešitev problema. Pomembno je torej, da vemo, katera dejstva poznamo in katerih ne poznamo. Dejstev, ki jih ne poznamo, seveda ne smemo predpostavljati oziroma si jih enostavno izmisliti, pač pa moramo glede na različne možnosti predvideti tudi različne rešitve.

Kadar dejansko stanje obsega več dejanj in dogodkov je pomembno, da jih obravnavamo v njihovi časovni perspektivi. To pomeni, da opredelimo pravne posledice vsakega posameznega dejanja ali dogodka in ugotovimo njihov vpliv na kasnejše dogajanje.

Važno je tudi, da kompleksnejše primere rešujemo po delih ter rešitve vsako posebej preverimo in potem povežemo v celoto.

Nekaj konkretnih zgledov, kako se lotiti reševanja primerov:

1. Primer:

Na smrt bolni Sempronij je svojemu sinu Valeriju dejal, da ga bo razdedinil, če se v enem letu ne bo poročil. Valerij se je dogovoril s svojo znanko Heleno, da se bosta poročila, po Sempronijevi smrti pa razvezala. Za kaj gre? Ali bo zakonska zveza veljavna? Ali je mogoče Sempronijevo grožnjo razlagati kot prisilo, ki vpliva na veljavnost pravnega posla?

Katera dejstva poznamo? Vemo, kaj je Sempronij dejal svojemu sinu Valeriju in vemo, za dogovor med Valerijem in Heleno. Vemo tudi, da do sklenitve zakonske zveze še ni prišlo.

Česa ne vemo: Ne vemo, ali je Sempronij že napisal (novo) oporoko in v njej razdedinil svojega sina Valerija.

V čem je pravni problem? Pravni problem je veljavnost zakonske zveze, ki naj bi jo sklenila Valerij in Helena. Taka zakonska zveza bo le navidezna (simulirana), saj je namen njene sklenitve, omogočiti Valeriju dedovanje. Simulirana zakonska zveza je bila nična tako po klasičnem, kot tudi po Justinijanovem pravu. Sempronijeve grožnje kajpak ni mogoče obravnavati v smislu pravno upoštevne grožnje. V resnici je šlo za navadno siljenje, iz katerega ni izvirala nobena nevarnost in ga tudi ne bi bilo mogoče opredeliti kot protipravno.

Razdedinjenje Valerija, ker se ni hotel poročiti, bi bilo v predjustinijanskem pravu mogoče, saj oporočitelju za razdedinjenje ni bilo treba navajati razlogov, oziroma ti niso bili predpisani. Kljub temu pa v danem primeru to ni vprašanje.

2. Primer:

Sempronij je na sprehodu našel lepo denarnico, ki jo je Seju dala zaročenka Monika. Sej je denarnico zavrzel, ko je izvedel, da ima Monika drugega. Sempronij je denarnico pobral in jo odnesel s seboj. Kako je s posestjo in kako z lastninsko pravico na tej denarnici? Kako lahko opredelimo Sempronijevo ravnanje? Upoštevaj različne možnosti!

Katera dejstva poznamo? Vemo, da je Sej zavrzel denarnico, ki mu jo je dala Monika, in da je to denarnico na sprehodu našel in pobral Sempronij.

Česa ne vemo: Ne vemo s kakšnim namenom je Sempronij pobral denarnico.

V čem je pravni problem? Pravni problem je v posledicah Sempronijevega ravnanja. Ker ne vemo, s kakšnim namenom je Sempronij pobral denarnico, lahko predvidimo različne možnosti.

Prva možnost: Sempronij je pobral denarnico z namenom, da jo vrne lastniku (da jo npr. odnese na urad za najdene predmete ali poišče lastnika ipd.). Ker ni imel posestne volje je v takem primeru postal le imetnik denarnice. Ker je bila denarnica zavržena, je ta, čeprav jo je Sempronij pobral, še naprej brez lastnika (nikogaršnja stvar).

Druga možnost: Sempronij je denarnico pobral z namenom, da jo obdrži. Ker je šlo za nikogaršnjo stvar, je s tem postal njen lastnik (okupacija ali prilastitev). Ob tem je

denarnico lahko štel za zavrženo ali pa tudi ne. V obeh primerih je postal s prisvojitvijo njen lastnik. Tatvina kot protipravna prilastitev tuje premoženjske stvari ni mogoča, če gre za nikogaršnjo stvar, ker je »važnejše dejansko stanje, kot pa osebno prepričanje« (152. primer v knjigi Primeri iz rimskega prava).

3. Primer:

Pavel je bil pokojnemu Geliju dolžan 100. Šel je k njegovemu dediču Aristu in denar izročil Aristovemu sosеду, misleč, da gre za Arista, ki ga osebno ni poznal. Sosed, ki je bil z Aristom v sporu, je denar vzel. Ali je s tem obveznost izpolnjena? Čigav je izročeni denar? Kako bi lahko opredelili ravnanje Aristovega soseda? Ali lahko Aristo terjata Pavla in od njega zahteva 100?

Katera dejstva poznamo? Vemo, da je šel dolžnik Pavel h Gelijevemu dediču Aristu, ki je podedoval Gelijevo terjatev do njega, da bi izpolnil svojo obveznost. Vemo tudi, da je denar izročil Aristovemu sosеду, ki ga je zmotno štel za Arista, in da odnosi med obema sosedom niso bili dobri.

Česa ne vemo: Ne vemo kako je prišlo do Pavlove zmote (ali je soseda vprašal ali je on Aristo in se je ta npr. predstavil kot Aristo, ali pa je Pavel sosеду enostavno dejal, da mu prinaša dolgovi denar, ta pa ga je vzel). Ne vemo tudi, kaj je sosed storil z denarjem – ali ga je izročil Aristu, si ga prilastil, ga skušal pobotati s svojo terjatvijo, ki jo je imel do Arista in je ni mogel od njega izterjati, ga zadržal kot posojilo z namenom kasnejše vrnitve ipd.

V čem je pravni problem? Pravni problem je v vprašanju pravnih posledic Pavlovega ravnanja in ravnanja Aristovega soseda.

Če je sosed denar izročil Aristu, je obveznost s tem ugasnila. Če si je denar prisvojil, je zagrešil tatvino. Tatvino je zagrešil že s sprejemom denarja, za katerega je vedel, da mu ni dolgovan (če ga je sprejel, ko se je npr. izdajal za Arista). V takem primeru Pavlova obveznost kajpak ni ugasnila.

Težje bo vprašanje, kakšen vpliv bi imel sosedov poskus, da prejeti denarni znesek pobota s svojo terjatvijo nasproti Aristu. Problem bo imel dva vidika - po eni strani vprašanje, ali je mogoče šteti Pavlov dolg za izpolnjen, po drugi pa vprašanje upravičenosti sosedovega ravnanja. Argument za trditev, da je Pavlov dolg s tem izpolnjen, bi bilo dejstvo, da je znesek preko pobotanja prešel v upnikovo premoženje. Po drugi strani bi bilo mogoče sosеду očitati nedovoljeno samopomoč, saj je na nek način zasegel Aristovo premoženje in se skušal iz njega poplačati. Če je sosed denar zadržal in Arista obvestil, da si ga je izposodil ter ga bo čez čas vrnil, kajpak ne gre za posojilo in Aristo bo denar lahko zahteval od soseda.

Zlasti v zadnjem primeru bi bilo mogoče zagovarjati možnost, da je Pavlova obveznost s tem prenehala. Seveda pa bi bilo mogoče trditi, da se to Arista ne tiče, saj denarja ni dobil. Predvsem ko je mogoče Pavlu očitati, da je ravnal premalo skrbno in se pred izročitvi denarja ni pozanimal, s kom ima opraviti, bi lahko zagovarjali stališče, da obveznost ni bila izpolnjena, in da naj Pavel denar kondicira od soseda, Aristu pa plača dolgovi znesek.

4. Primer:

Petronij je imel v svoji pekarni zaposlenega Pamfila. Ta je od ene od strank kupil umetniško sliko. Čez čas se je prodajalec oglasil pri Petroniju in od njega zahteval, da naj mu plača kupnino za sliko, ki je ni mogel izterjati od Pamfila. Ali bo moral Petronij poplačati prodajalca? Kakšen zahtevek bi sploh prihajal v poštev? Utemelji!

Katera dejstva poznamo? Vemo, da je Pamfil delal kot institor v Petronijevi pekarni, in da je od ene od strank kupil umetniško sliko. Vemo tudi, da je prodajalec od Petronija zahteval plačilo kupnine za sliko.

Česa ne vemo: Ne vemo predvsem kakšen je bil Pamfilov status – ali je bil svoboden ali suženj, in, če je bil suženj, čigav. Ne vemo tudi, ali je sliko kupil po Petronijevem naročilu, ali sam od sebe. Če jo je kupil na lastno pobudo, ne vemo, ali za to, da bi jo obesil v pekarni, ali da bi jo imel sam.

Pravni problem je, ali je Petronij dolžan plačati prodajalcu kupnino za sliko, tj. ali je zavezan iz Pamfilovega pravnega posla.

Pri iskanju odgovora na to vprašanje je treba upoštevati različne možnosti. Če je Petronij naročil nakup slike, je dolžan plačati kupnino (*actio quod iussu*). Težko si sicer predstavljamo, da bi nakup slike sodil v delokrog institorja, ki prodaja v pekarni. Lahko pa si zamislimo situacijo, v kateri je skušal (po Petronijevem navodilu ali sam od sebe) polepšati izgled pekarne in je kupil sliko z namenom, da bi bila prodajalna privlačnejša. V tem primeru bi Petronij odgovarjal vsaj za toliko, kolikor je bil s tem obogaten (*actio de in rem verso*). Če je bil Pamfil Petronijev suženj, je Petronij v vsakem primeru odgovarjal za Pamfilovo obveznost do višine vrednosti pekulija (*actio de peculio*).

5. Primer:

Ticij je imel služnost zajemanja vode iz vodnjaka na Mevijevem zemljišču. Tudi potem, ko se je odselil na drug konec vasi, je hodil po vodo v Mevijev vodnjak. Nekega dne mu je Mevijev dedič prepovedal zajemati vodo v vodnjaku. Ticij je bil jezen in se je skliceval na svojo pravico. Za kaj gre? Ali ima Ticij proti Mevijevemu dediču kakšen zahtevek? Če, kakšen?

Katera dejstva poznamo? Vemo, da je imel Ticij služnost zajemanja vode na Mevijevem zemljišču. Vemo tudi, da se je preselil na drug konec vasi, in da mu je Mevijev dedič prepovedal še naprej zajemati vodo iz vodnjaka na nekoč Mevijevem zemljišču, ki je z dedovanjem prešlo nanj.

Česa ne vemo: Ne vemo, ali je Ticij še lastnik zemljišča, ki je bilo z vidika služnosti gospodujoče.

Pravni problem je, ali ima Ticij tudi po svoji odselitvi pravico zajemati vodo iz vodnjaka na zemljišču Mevijevega dediča, kot je to počel pred tem.

Ker je šlo za zemljiško služnost, ki je v rimskem pravu obstajala na služnem zemljišču v korist gospodujočega zemljišča, je ključnega pomena vprašanje, ali je Ticij še lastnik gospodujočega zemljišča. Služnost zajemanja vode je bila vezana na zemljišče. Ko se Ticij odselil, jo je lahko še naprej izvajal, če je bil še lastnik gospodujočega zemljišča. Če je zemljišče odsvojil, je služnost prešla na novega lastnika gospodujočega zemljišča. Ticij je zato ni mogel več izvajati.

6. Primer:

Mevij je kupil od Ticija zemljišče, ki je bilo Sempronijeva last. Ticij je Meviju zemljišče tudi izročil. Ko je bila kupnina že plačana, je postal Ticij Sempronijev dedič. Isto zemljišče, kot ga je prodal in izročil Ticiju, je zdaj prodal Luciju. Čigavo je zemljišče? Kaj lahko kdo od koga zahteva? Utemelji!

Katera dejstva poznamo? Vemo, da je Ticij Meviju prodal zemljišče, ki je bilo last Sempronija. Zemljišče je Meviju izročil, Mevij pa mu je plačal dogovorjeno kupnino. Vemo, da je Sempronij po tem umrl, in da je bil Ticij njegov dedič, tako da je nanj prešla lastninska pravica na zemljišču, ki ga je pred tem prodal Meviju. Po tem je isto zemljišče prodal Luciju, vendar mu ga ni izročil, ker ga je posedoval Mevij. Pravni problem je, kakšna upravičenja ima kdo. Povedano drugače, gre za vprašanje ali bo lahko Lucij od Mevija zahteval prepustitev zemljišča oziroma kakšno pravico ima Mevij in kakšna je odgovornost Ticija.

V tem primeru pravzaprav poznamo vsa relevantna dejstva. Primer pa je treba reševati po posameznih časovnih fazah. Časovne faze so naslednje:

- prva faza je prodaja stvari Meviju. Gre za prodajo tuje stvari. Če Mevij ni vedel, da Ticij ni lastnik zemljišča (kar je verjetno, saj si težko predstavljamo, da bi kdo vede kupil stvar, ki ne bi bila prodajalčeva), je postal z izročitvijo dobroverni posestnik, prodana stvar pa je imela pravno napako. Mevij je začel stvar priposestvovati. Stvar ni ukradena, ker zemljišča ni mogoče ukrasti.

- druga faza: Sempronijeva smrt in dedovanje, s katerim postane Ticij (naknadno) lastnik zemljišča, ki ga je prodal Meviju. Če bi Ticij zdaj od Mevija terjal vrnitev zemljišča, bi ga Mevij lahko zavrnil z ugovorom prodane in izročene stvari (*exceptio rei venditae et traditae*), ker mu je Ticij prodal in izročil stvar preden je postal njen lastnik.

- tretja faza: prodaja zemljišča Luciju. Lucij je kupil zemljišče od (civilnega) lastnika in (verjetno z mandipacijo) postal njegov lastnik.

Lucij je pravni naslednik Ticija, ki je nanj prenesel svojo lastninsko pravico. Zaradi načela, da nihče ne more prenesti na drugega več pravic, kot jim ima sam (*Nemo plus iuris ad alium transferre potest, quam ipse habet*), pa Lucij ne bo mogel zemljišča zahtevati od Mevija, ker ga ne bi mogel zahtevati tudi njegov pravni prednik. Tudi če bi Lucij dobil zemljišče v posest, bi ga Mevij od njega uspešno terjal s publicijansko tožbo. Luciju torej preostane le obligacijskopravni zahtevk iz kupne pogodbe. Z *actio empti* bo lahko od prodajalca zahteval povrnitev interesa, ki ga je imel na izpolnitvi kupne pogodbe (gl. 205. primer v knjigi Primeri iz rimskega prava).

7. primer:

A, ki je bil strasten zbiralec ur, je od prekupčevalca s starinami Bja, ki med kolegi ni užival posebej dobrega ugleda, kupil zlato uro. B je to uro pol leta pred tem našel v parku, kjer jo je izgubil vlomilec v draguljarno. Leto dni po nakupu je k Aju prišel C in trdil, da je ura njegova. Ali bo A lahko uveljavljal priposestvovanje? Upoštevaj različne možnosti! (3 stavki)

Dejstva primera: Leto dni nazaj je A kupil od Bja uro, ki jo je ta pol leta pred tem našel v parku. Uro je v parku izgubil vlomilec v draguljarno. Leto dni po nakupu se je pri Aju oglašil C in zahteval uro kot svojo.

Katerih dejstev ne poznamo: Ne vemo, čigava je bila izgubljena ura. Lahko bi bila del plena iz draguljarne, lahko bi bila vlomilčeva last (če jo je npr. pošteno pridobil), ali pa jo je vlomilec nekoč ukradel in potem nosil.

Katera dejstva niso pomembna oziroma nimajo vpliva na rešitev primera? Za tako dejstvo gre pri navedbi, da je bil A strasten zbiralec ur. To je morda vplivalo na določitev višine cene kupljene ure, ne pa na samo rešitev. Nekoliko drugače je s podatkom, da je bil B prekupčevalec s starinami, ki ni užival posebej dobrega ugleda med kolegi. To bi lahko vplivalo na Ajevo dobro vero, če bi vedel za Bjev ugled. Ker pa je šlo za njegov slabi sloves med kolegi starinarji, ni nujno, da je A, ki sam ni bil starinar, za to (iz)vedel.

Pravna problema: ali se bo A proti Cju lahko skliceval na to, da je v vmesnem času uro že priposestvoval? Ali bo A lahko k svojemu priposestvanju prištel čas, ko je bila ura pri odsvojitelju Bju?

Odgovor bo različen glede na različne možnosti. Če je bila ura ukradena, bodisi da je bila del plena ob omenjenem vlomu v draguljarno, bodisi jo je vlomilec ukradel pred tem, priposestvanje odpade, ker stvar ni priposestljiva. Če je bila ura vlomilčeva in Bju, ki jo je našel, ni mogoče očitati tatvine, potem bi A uro lahko priposestvoval, dokler je veljal enoletni priposestvalni rok za premičnine. Po Justinijanovem pravu, ki je določalo triletni priposestvalni rok, priposestvanje ne bi prišlo v poštev. A bo torej lahko uveljavljal priposestvanje, če ura ni bila ukradena (vlomilec je npr. izgubil svojo uro). V takem primeru bo lahko, če je bil ob pridobitvi dobroveren, času svoje posesti prištel čas, ko je stvar posedoval B. Če ob pridobitvi ni bil dobroveren (sem sodi tudi prepričanje, da je bila ura ukradena!), se na priposestvanje ne bo mogel sklicevati. Prištetje priposestvalnega časa Bja bo prišlo v poštev, če je bil B ob pridobitvi ure dobroveren in je torej začel uro priposestvovati.

Nekaj primerov vzorčnih izpitnih vprašanj in odgovorov:

1. Kupec ure A iz predhodnega primera je uro zastavil v zavarovanje svojega dolga. Ali je nastala veljavna zastava? Utemelji in navedi morebitna pravna sredstva! (2 stavka)

Stvar lahko veljavno zastavi le njen lastnik. Zastavitev bi bila veljavna le v primeru, da je bil A v trenutku zastavitve lastnik stvari, da je torej uro že priposestvoval.

2. A, ki bi rad prišel v Guinnessovo knjigo rekordov, si od Bja izposodi 500 jajc, da bo iz njih spekel največjo palačinko na svetu. Obljubi mu, da mu bo jajca vrnil v naravi v dveh tednih. Jajca spravi v klet. Žal se jajca razbijejo, ker se

a) nanje podre polica, ki jo je A slabo pritrdil na zid

b) nanje podre polica zaradi do močnega potresa.

Opredeli razmerje! Kdo trpi škodo? Zakaj? Morebitne tožbe? Ali je mogoče rešitev strniti v znan latinski rek? (3 stavki)

Odg. Gre za posojilno pogodbo. Škodo trpi posojilojemalec A, ker je postal lastnik jajc (*Casum sentit dominus*). Pri tem ne igra nobene vloge, ali je škodo povzročila njegova malomarnost ali višja sila.

3. Suženj A je imel pekulij v znesku 10.000. Od Bja si je izposodil 20.000, pri čemer je upniku brez vednosti Aja ali njegovega gospodarja za vrnitev denarja porokoval C s fidejusijskim poroštvom. A denarja ni vrnil. Kakšna je Ajeva in kakšna Cjeva zaveza? Kako bi lahko opredelili Cjevo ravnanje? Svetuj upniku. (3 stavki)

Odg. Sužnjev dolg je naturalen. Obveznost poroka, ki je ravnal kot poslovodja brez naročila, je vseeno nastala. Za dolg odgovarjata sužnjev lastnik (do višine vrednosti pekulija) in porok, kar pomeni, da bo upnik lahko tožil enega ali drugega. Upnikova tožba bo *actio certae creditae pecuniae* (naproti poroku) oziroma *actio de peculio* (nasproti sužnjevemu gospodarju).

4. A je treniral metanje diska za olimpijado. Njegov glavni problem je bila smer meta. Pri enem od metov mu je disk ušel iz roke in zadel sosedovega sužnja, ki ga je radovedno opazoval, čeprav mu je A večkrat rekel, da ga lahko disk zadene. Suženj je bil težko poškodovan. A mu je nad komolcem prevezal roko, da bi zaustavil krvavenje. Ker je vrv prepozno zrahljal, so morali sužnju roko odrezati. Opredeli pravno razmerje in problem ter nakaži rešitev z upoštevanjem ustreznih pravnih sredstev. (4 stavki)

Odg. Po akvilijemskem zakonu odgovarja storilec, če mu je mogoče očitati vsaj majhno malomarnost. Ko je A sužnju zaustavljajal kri, je ravnal kot poslovodja brez naročila, ki se je posla lotil, da bi preprečil neposredno grozečo škodo. Po pravilih posloводства bo odgovarjal, saj se je lotil posla, ki ga ni obvladal, s tem da je tudi nevarnost povzročil sam in jo lahko gledamo kot posledico njegove lastne malomarnosti (diska ne bi bil smel vreči dokler je bil suženj navzoč, saj je vedel, da ima težave s smerjo meta). Gospodarju bo moral povrniti vso nastalo škodo.

5. Kaj je bilo običajno pravo in na čem je temeljila njegova veljava? Kdaj običajno pravo preneha veljati? (2 stavka)

Odg. Običajno pravo je nezapisano pravo, ki se dejansko uporablja kot veljavno pravo. Veljati preneha z neuporabo (*desuetudine*).

6. A, ki se je bal, da ga bodo politični nasprotniki ubili, se je odločil zbežati. Denar, ki ga je imel, je zakopal. Ko se je čez nekaj let vrnil, se ni mogel spomniti, kam je zakopal denar. Kako je s posestjo in kako z lastnino zakopanega denarja? Kaj, če ga je nekdo medtem našel in vzel? Ali se bo uspešno skliceval na to, da je našel zaklad?(3 stavki).

Odg. Dokler se kdo zakopanega denarja ne polasti, ostaja ta v lasti in posesti tistega, ki ga je bil zakopal. (116. Primer v knjigi Primeri iz rimskega prava). Če se je nekdo polastil zakopanega denarja je zagrešil tatvino, ker ne gre za zaklad. Dokler namreč vemo, čigav je zakopani denar, ga ne moremo obravnavati kot zaklad.

7. A sreča svojega strica Bja. Vpraša ga, ali mu lahko posodi kaj denarja. B potegne iz žepa kuverto z bankovci in jo izroči Aju. Ko ga A vpraša, ali in kdaj mu naj denar vrne, mu B odgovori, da se bosta o tem pogovarjala drugič, ker se mu mudi. Tik za tem Bja na prehodu za pešce do smrti povozí avto, ki je peljal skozi rdečo luč. Kakšno razmerje je po rimskem pravu nastalo med Ajem in Bjem? Ali bi lahko Bjev dedič C denar, ki ga je B izročil Aju, zahteval nazaj kot svoj? (5 stavkov)

Odg.: Razmerje med Ajem in Bjem je treba presojudati v okviru soglasja, ki sta ga dosegla. S tem, da je B izročil Aju denar, je nedvomno izrazil voljo, da mu ga prepušča v lastnino, saj bi do prenosa lastninske pravice prišlo tako pri sklenitvi posojilne, kot tudi darilne pogodbe. Dedič C torej denarja ne bo mogle zahtevati nazaj kot svojega, lahko pa bo zahteval od Aja vrnitev istega zneska, če bo uspel dokazati, da sta A in B sklenila posojilno pogodbo. Na posojilno pogodbo bi vsekakor kazalo Ajevo vprašanje, saj je strica vprašal, če mu posodi kaj denarja.

8. A je dolgoval Bju 1000. Ker ni imel denarja, mu je namesto izpolnitve ponudil vazo. B je bil pripravljen vazo sprejeti le tako, da jo proda in se poplača iz izkupička iz prodaje te vaze. Iz prodaje je uspel iztržiti le 800. Za kaj gre? Kako je z razliko 200? Utemelji! (3 stavki)

Odg. Gre za neke vrste nadomestno izpolnitev (neke vrste zato, ker glede na dogovor med strankama, obveznost ne bo prenehala z izročitvijo vaze, temveč s poplačilom iz izkupička). S prodajo in delnim poplačilom torej ugasne le del obveznosti. Če B za vazo ni mogel iztržiti več kot 800, bo razliko 200 lahko terjal iz prvotnega razmerja.

Nekaj primerov izpitnih vprašanj:

1. januarja je A prodal Bju Cjevo vazo, ki jo je zmotno štel za svojo. A je vazo Bju takoj izročil in kupec B mu je zanjo takoj odštél kupnino. Sedem mesecev po prodaji izve B, da je vaza Cjeva. Kaj lahko stori? (3 stavki)

A se je z Bjem dogovoril, da mu bo naredil pisalno mizo. A se je takoj lotil dela, vendar ga zaradi drugih obveznosti ni dokončal. Kaj lahko stori B,

a) če je Aju pravočasno dostavil les za mizo

b) če sta se dogovorila, da bo les nabavil A?

Za kaj gre? (3 stavki)

A je ukradel Bju kolo in ga uporabljal nekaj mesecev. Ko ga je B nekoč opazil na kolesu, je A kolo na hitro prodal Cju, da bi se na ta način izognil neprijetnostim z Bjem. Za kaj gre? Svetuj Bju, kaj naj stori! (3 stavki)

A je bil vdovec. Zadnja leta je zanj skrbela B. Rad bi ji zapustil svoje premoženje, pa se boji, da bodo njegovi otroci izpodbijali oporoko. Kaj lahko stori? (3 stavki)

A je že nekaj časa dvoril svoji sošolki iz srednje šole B, ki je na koncu privolila, da se bo z njim poročila čez eno leto. Dogovorila sta se, da bo A do takrat kupil večje stanovanje, v katerega se bosta vselila takoj po poroki. A si je za nakup stanovanja izposodil večjo vsoto. Ker se je bal, da ga bo muhasta B pustila na cedilu, si je dal od nje s stipulacijo obljubiti,

- da mu bo plačala 100.000, če se z njim ne bo poročila;
- da mu bo, če se z njim ne bo poročila, po nabavni ceni odkupila novo stanovanje.

Komentiraj! (3 stavka)

A si je od Bja izposodil 10.000. Nekaj mesecev pred iztekom roka, v katerem bi moral posojilo vrniti, se je oglašil pri Bju in mu s pretresljivimi besedami opisal svoj finančni položaj, ki da mu ne dopušča vrnitve dolgovanega zneska. B, ki je bil dobrega srca in naiven, je Aju odgovoril, da ga ne bo terjal, dokler si A finančno ne opomore. Za kaj gre? Kaj, če je B Aja kljub temu tožil? Ali bo s tožbo uspel? (3 stavki) (Pri iskanju odgovora je treba upoštevati možnost, da gre za posojilno pogodbo, ki je *stricti iuris*, in nepristno hrambo (*depositum irregulare*), ki je razmerje *bonae fidei*).

A si je izposodil od Bja kolo. Kmalu za tem je B odpotoval na potovanje okrog sveta. Ker se že nekaj mesecev ni nič oglasili, je A domneval, da je umrl. Zato je kolo prodal in izročil Cju. Čez dobro leto se je B vrnil domov in našel kolo pri Cju. Od njega ga zahteva z lastninsko tožbo. Bo uspel? Za kaj sploh gre? Kakšni zahtevki bi še bili mogoči v tem primeru? (4 stavki)

A je dal nekoč zlatarju v popravilo dragocen prstan. Zlatar se je dolgo izgovarjal, da prstana še ni popravil, ker ne najde primerne materiala. Kaj lahko A stori, če mu zlatar noče izročiti njegovega prstana? Za kaj gre? Kako je s posestjo tega prstana? (3 stavki) (Pri iskanju rešitve je treba upoštevati stvarnopravne (lastninsko pravico) in obligacijskopravne vidike (pogodbeno razmerje) razmerja.)

A je zastavil Bju za svoj dolg kravo. Prepustil mu jo je v ročno zastavo. Ker pa je s tem ostal brez mleka, je prosil Bja, če mu lahko zaradi mleka vrne kravo. B se je dal pregovoriti in je Aju kravo vrnil. Kmalu za tem je A v prometni nesreči umrl, njegova vdova pa je kravo prodala Cju. Za kaj gre? Kaj lahko stori B in kaj lahko stori C? (3 stavki)

A je že dolga leta dobavljal Bju konje, ki jih je ta kupoval za potrebe svojega latifundija. To leto je B, ki je bil kandidat za pretorja, Aju pisal, da naj se glede konj dogovori kar z njegovim (Bjevim) sinom Cjem. A je z Bjevim sinom Cjem sklenil pogodbo za šest konj, ki jih je dobavil v roku. Kaj lahko stori, če kupnina ni bila plačana? Utemelji? (2 stavka)

A je nepooblaščen odsvojil Bjevo stvar Cju. C, ki je kmalu izvedel za to, da A ni bil lastnik, je skušal zadevo urediti z Bjem, vendar ga ni našel. Nekdo mu je sicer dejal, da lahko postane lastnik stvari s priposestvanjem, vendar je bil C prepričan, da po veljavnem pravu stvari ne sme priposestvovati. Kako bo s priposestvanjem? (3 stavki)

Lastnik je zahteval ukradeno stvar od tatu. Tat mu stvari ni vrnil, marveč se je odločil za plačilo njene vrednosti. Kasneje je tat stvar prodal dobrovernemu Aju. A se boji, da stvari kot ukradene ne bo mogel priposestvovati. Ali ima prav? Utemelji! (3 stavki)

A je kupil od Bja *res mancipi*, ki mu je bila tudi izročena. A je stvar prodal in mancipiral Cju od katerega jo kasneje kot civilni lastnik z rei vindikacio zahteva B. C je bil v pravdi obsojen. Ali lahko C od Aja zahteva odškodnino zaradi evikcije? Kakšno pravno sredstvo bi prihajalo v poštev? (3 stavki)

A se je z Bjem dogovoril, da bo smel ta obdelati del Ajevega vrta in na njem gojiti krompir za svoje potrebe. Ko je krompir zrel, A Bju ne dovoli, da bi ga izkopal. Svetuj Bju! (2 stavka)

A je Bju s stipulacijo obljubil 100. V pogodbi ni bilo izrecno rečeno, da je denar mišljen za doto. Zaročenca sta se razšla. Kaj lahko stori A, ki ga B toži na izpolnitev stipulacije? Za kakšno stipulacijo je šlo? (2 stavka)

A je napisal holografno oporoko. Nekoč se mu je na mizi razlila čaša vode, ki je stekla v predal, v katerem je hranil oporočno listino. Ker je bila pisana s črnilom, je voda listino poškodovala, tako sta postala podpis in datum nečitljiva. Po Ajevi smrti so intestatni dediči izpodbijali oporoko kot neveljavno. ali bodo uspeli? Kaj je holografna oporoka? (2 stavka)

Pastir A je pasel svojo drobnico. Ko je zvečer gnal čredo domov, je opazil, da dve ovci manjkata. Čez čas ju je zagledal na vrhu sosednjega hriba. Ali ju poseduje? Kako je z lastninsko pravico? (2 stavka)

A je Bju prodal voz. Dogovorila pa sta se, da mu ga bo prepustil ob koncu košnje. Kako je s posestjo in kako z lastninsko pravico na vozu? Utemelji! (3 stavki) (Pri iskanju odgovora je treba izhajati iz dogovora med strankama, ki seveda odpira različne možnosti).

A je bil skupaj z Bjem in Cjem solastnik zemljišča. Na njem je hotel zgraditi bazen. Ali to lahko stori? Ali ima A kakšno možnost, če B in C temu nasprotujeta? (2 stavka)

A je prodal Bju kravo. Čez čas se je izkazalo, da je krava težko bolna in B jo je moral prisilno zaklati. Ali lahko zahteva od Aja odškodnino? Če, kakšno? Utemelji! (3 stavki) (Pri iskanju odgovora je treba upoštevati časovno komponento).

A je od popotnega trgovca za odsotnega soseda Bja, ki je vedno pripovedoval, da ima rad pse, kupil psa. Pes je čez par dni poginil, ker je nekje staknil in pojedel pokvarjeno salamo. Za kaj gre? Ali lahko A od Bja zahteva, da mu povrne kupnino za psa? Utemelji! (3 stavki)

Zapustnik je dediču Aju naročil, da naj podedovano premoženje po dveh letih izroči Bju. A nad takim oporočnim določilom ni bil navdušen. S podedovanim premoženjem ni imel veselja in ga je zanemarjal. Za kaj gre? Ali bo B od njega lahko zahteval odškodnino, ker se je vrednost premoženja zmanjšala? Utemelji! (3 stavki)

A je nameraval od Bja kupiti hišo. Ker Bju ni zaupal, si je dal od njega obljubiti 1000 z naslednjo stipulacijo: »Če mi ne boš prodal hiše, ali mi obljubiš dati 1000«? B je odgovoril: »Obljubim«. Za kaj gre? Ali bi A lahko zahteval obljubljeni znesek, če bi mu bil B sicer pripravljen prodati hišo, vendar za ceno, ki bi bila za Aja previsoka? Utemelji! (3 stavki)

A je v svoji oporoki napisal: »Moj dedič bodi B, če bo vložil kazensko ovadbo zoper Cja, ki mi je ukradel zlato uro«. B je med zapustnikovimi stvarmi našel zlato uro, ki naj bi bila ukradena, in kazenske ovadbe zoper Bja ni vložil. Ali bo lahko dedoval? Utemelji! Za kaj sploh gre? (3. stavki)

Gostilničar A, ki ga je vinski trgovec B že večkrat ogoljufal, je v njegovi kleti poskusil vino v petih sodih, ki jih je za tem zapečatil. Za tem je izjavil, da je želi kupiti vino v zapečatenih sodih. Kakšne so posledice tega dejanja? Kdaj je bila kupna pogodba sklenjena? Kaj če je bilo vino, potem ko ga je A čez nekaj tednov odpeljal, skisano? (3 savki)

A je pri kiparju Bju kupil kip. Hotel ga je odpeljati z avtom. Ko pa ga je skušal dvigniti, je hitro ugotovil, da je zanj pretežak. Zato ga je pustil pri kiparju in se z njim dogovoril, da ga bo odpeljal čez nekaj dni. Ko se je A čez dva dni vrnil s kombijem, je ugotovil, da so kip med tem ukradli. Komu? Utemelji. Za kakšno razmerje gre? (3 stavki)

A je na cesti našel nezavestnega sužnja Stiha, ki so ga očitno napadli razbojniki. Vzel ga je in mu oskrbel rane. Ker je sužnja napadla vročina, je poklical zdravnika ter za sužnja kupil zdravila, ki jih je zdravnik predpisal. Čez nekaj dni se je sužnjevo stanje

poslabšalo in je umrl. Za kaj gre? Kaj, od koga in pod kakšnimi pogoji lahko zahteva A? (3 stavki)

A je Bju posodil 10.000. Nekaj mesecev za tem je A umrl. B je v odsotnosti varuha vrnil denar Ajevemu nedoraslemu otroku, ki pa del denarja še isti dan zaigral na igralnih avtomatih. Ali se šteje, da je obveznost izpolnjena? Ali je mogoče od dolžnika zahtevati povračilo denarja, ki ga je nedorasli otrok zapravil? Utemelji! (3 stavki)

A je dolgoval Bju 1000. Dolg bi moral poravnati do 1. junija. Ko je Bja 25. maja srečal na cesti, ga je B vprašal, kdaj mu bo vrnil denar. A je v šali odgovoril, da ne pred 1. avgustom. B, ki očitno ni opazil, da se A šali, ni na to rekel nič. Za kaj gre? Ali bo prišel A v zamudo, če ne bo izpolnil do 1. junija, ali pa se bo uspešno skliceval na to, da mu je B dovolil odlog plačila. Utemelji. (3 stavki)

A je od svojega soseda Bja zahteval, naj mu proda travnik, češ da ga nujno rabi za pašo svojega konja. B se je Aja, ki je bil nasilen človek, bal. Ker mu je B vrh tega grozil, da bo travnik od njega iztožil, je pristal na kupčijo. Zdaj mu je žal. Kaj lahko stori? Ali se bo lahko skliceval na ustrahovanje? (2 stavka)

A je sprožil lastninsko tožbo proti Bju glede sadovnjaka. B je jabolka, ki so tisto leto tam zrasla, podaril Cju, ki je iz njih stisnil sok. Ali ima A kakšen zahtevek glede teh jabolk? Če, kakšen in proti komu? Upoštevaj različne možnosti! (3 stavki) (Pri iskanju rešitve je treba poleg dobrovernosti upoštevati tudi časovno komponento, tj. kdaj so bila jabolka obrana).

A je imel služnost poti preko Bjevega zemljišča. Aja so poklicali na vojsko, od koder se je vrnil po treh letih. V tem času je B ograbil zemljišče in s tem zaprl dohod nanj. Kaj lahko stori A? Ali je služnost zaradi Ajeve odsotnosti ugasnila? Utemelji! (3 stavki)

A, eden od družbenikov vesoljne družbe se je zapletel v spor z Bjem. Ta mu je hotel odpeljati konja, ki je bil solastnina družbenikov. V fizičnem obračunavanju, do katerega je prišlo, je A Bja močno pahnul, tako da je ta padel in si zlomil roko. Za kaj gre? Ali ima B kakšen zahtevek nasproti Aju? Če ga ima, ali ga lahko uveljavlja tudi proti ostalim družbenikom? Utemelji! (3 stavki)

A je postavil na polico okna, ki je gledalo na vrt, lonček z rožami. Ko je študent, ki mu je oddal sobo, pomival okno, je po nesreči prevrnil lonček z rožami in ta je padel na soseda, ki se je sončil pred hišo. Za kaj gre? Ali ima poškodovani sosed kakšen zahtevek in če, proti komu? (2 stavka)

A je Bju volil sliko. Na koncu oporoke je zapisal: »Moj dedič C, ne pozabi Bju izročiti kipa, ki sem mu ga volil«. Za kaj gre? Kako je z veljavnostjo volila in kaj je voljena stvar? (2 stavka)

A si je za svoj petindvajseti rojstni dan želel kupiti konja. Z Bjem je sklenil kupno pogodbo. Ko je konja dobil, se je izkazalo, da ima hudo karakterno hibo, ki pa je A, ki ni bil več kupčevanja s konji, ni opazil. Kaj lahko stori A? Obrazloži! (2 stavka) (Pri iskanju rešitve je treba poleg pomanjkljivosti stvari upoštevati tudi Ajevo starost).

A je sklenil z Bjem kupno pogodbo glede sužnja Stiha. Ko je bilo treba pogodbo izpolniti, se je izkazalo, da ima prodajalec več sužnjev s tem imenom. Kakšne bodo posledice tega dejstva? Kako bo treba razlagati pogodbo? Utemelji! (3 stavki)

Otroci so se igrali skrivanje. A zlezel za kup desk. Pri tem se je ena od desk prevrnila in ubila Bja, ki mu je nesrečno padla na glavo. Za kaj gre? Kakšne bodo posledice? Utemelji! (3 stavki) (Pri iskanju rešitve je treba upoštevati različne možnosti otrokove starosti).

Aju je teta B posodila svojo konjsko vprego. Ko je teta videla, da Aju vprega ugaja, je dejala, da mu jo podarja za rojstni dan. Kakšne učinke bo imela tetina izjava? Za kaj gre? Utemelji! (2 stavka)

A je na cesti našel uro. Odnese jo je domov in jo spravil v omaro. Čez nekaj dni so Aju vlomili v stanovanje in mu med drugim vzeli tudi najdeno uro. B, ki je Aja videl, ko je našel uro, je to povedal lastniku Cju. Kaj lahko stori lastnik? Utemelji! (3 stavki)

A je prosil Bja, da odnese Cju važno sporočilo. B se je k Cju odpravil na konju, ki ga je vzel v najem od Dja. Za kaj gre? Ali bo A dolžan Bju povrniti stroške za najem konja? Utemelji! (3 stavki)

Oporočitelj je za svojega dediča postavil Aja. Svojega sina Bja je razdedinil, vendar mu je naklonil veliko volilo. Kaj lahko stori B, ki meni, da se mu je zgodila krivica? Utemelji! (2 stavka)

A je kupil stvar od nelastnika Bja. Čez deset mesecev jo je prodal Cju. Tri mesece za tem se je pri njem oglasil Č in zahteval stvar kot svojo nazaj. Ali bo uspel? Utemelji in upoštevaj različne možnosti! (3 stavki)

A se je z Bjem pogovarjal o nakupu hiše. V dokaz svoje resnosti mu je dal 100. B je hišo prodal Cju, ki mu je ponudil višjo ceno. Za kaj gre? Kaj lahko stori A? (3 stavki)

A je zastavil Bju svojo trgovino s tekstilom. Čez čas je A umrl. Njegovi dediči hočejo prevzeti zapustnikove stvari, B pa uveljavlja svojo zastavno pravico. Na čem ima B zastavno pravico in proti komu jo lahko uveljavlja? Po kakšnem kriteriju bomo opredelili, kaj je predmet zastave? Utemelji! (3 stavki)

A je bil v finančni stiski in upniku Bju ni mogel plačati dolgovanega denarnega zneska. Namesto tega mu je ponudil stvar, ki jo je upnik B sprejel. Čez čas je bila Bju stvar evincirana. Za kaj gre? Kaj lahko stori B? (3 stavki)

A je imel proti Bju terjatev v znesku 100. Ker je imel namen odpotovati, je Bju naročil, da naj terjatev izpolni Cju. Za kaj gre? Kako je z lastninsko pravico na denarju, ki ga B izroči Cju? Ali lahko C Bju odpusti njegov dolg? (3 stavki)

A je imel tri sinove, ki so bili pod njegovo očetovsko oblastjo. Z Bjem, enim od njih se je sprl, tako da mu je sin B zabrusil, da noče biti njegov (Ajev) dedič. A je nameraval sina Bja razdediniti in je o tem povedal tudi različnim ljudem. Vendar je A umrl preden je napisal oporoko. Kdo in kako bo dedoval za Ajem? Ali se pri delitvi dediščine Bjeva brata lahko sklicujeta na očetovo voljo, da bo Bja razdedinil? (3 stavki)

Podjetniku Aju ni šlo najbolje. Zabredel je v dolgove, ki jih ni mogel poplačati. Vrh tega se je do ušes zaljubil v osebo B, ki ji je med drugim podaril dragocen briljantni prstan, vendar ga ta kljub temu ni marala. Čez nekaj mesecev je bil uveden stečaj. Upniki so Aju med drugim oponašali tudi darilo dragocenega prstana. Kaj je mogoče v zvezi s tem storiti in če, pod kakšnimi pogoji? Kaj če bi bil A prstan osebi B prodal? (3 stavki)

A je želel od Bja kupiti zemljišče nedaleč od mesta Emona in postati njegov lastnik. Ker ni vedel, kako naj postopa, se je obrnil na Vas. Svetujte mu in mu pojasnite pravni položaj in probleme, ki jih vidite v zvezi z načrtovanim poslom! (3 stavki) (Pri iskanju rešitve je treba upoštevati lokacijo zemljišča in pravne posledice, ki se na to navezujejo).

A je od lesnega trgovca Bja izmed tramov, ki so bili zloženi na dvorišču, kupil tramove za ostrešje. Ker so bili nekateri tramovi precej skrivljeni, je označil ravne. Kakšne pravne posledice ima njegovo dejanje? Katero tožbo bi lahko uporabil A, če mu B ne bi dovolil odpeljati označenih tramov? (2 stavka)

A je bil neprestano brez denarja, ki si ga je izposojal od svojih prijateljev. Tako je (vsakega posebej) prosil Bja, Cja in Čja, da naj mu posodi 1000 za nakup novega kolesa. Vsak od naprošenih mu je načelno obljubil denar. Čez nekaj dni je po pošti dobil 1000. Po pisavi je sklepal, da mu je denar poslal C, ki mu je takoj napisal dolgo

zahvalno pismo. Denar je v resnici poslal B. Kako je z veljavnostjo posojilne pogodbe in vrnitvijo denarja? Kakšno pravno sredstvo prihaja v poštev? Ali je mogoče Ajevo pismo šteti za zadolžnico?! (3 stavki)

A je kupil zemljišče od duševno bolnega Bja. Po enem letu je posest tega zemljišča pridobil C. Kaj lahko stori A? Ali bi se kaj spremenilo, če bi A v trenutku pridobitve zemljišča duševno bolnega Bja imel za duševno zdravega? (3 stavki)

A je vzel od Bja v zakup sadovnjak. Nekega dne je prišel v sadovnjak C in obral eno od jablan ter vrh tega pobral na tleh ležeče sadje. Kako bi pravno opredelili Cjevo ravnanje? Kakšno pravno sredstvo prihaja v poštev in kdo ga lahko uporabi? (2 stavka)

A je obnavljal svojo fasado in jo dal pobarvati živo zeleno. Soseba Bja je barva strašno motila. Aju je ponudil 1000, če prebarva fasado na belo. Za kaj gre? Ali, s čem in kdaj lahko A zahteva od Bja 1000? (3 stavki) (Pri iskanju rešitve ne smemo prezreti, da ne vemo, na kakšen način je bila obljuba dana).

A je pred časom Bju posodil 1000. Ko je pisal oporoko, mu je v njej ta dolg odpustil. Za kakšen pravni institut gre? Kaj bi se zgodilo z dolgom, če bi A Bja postavil za svojega dediča? Kaj če bi B dediščino odklonil? (3 stavki)

A je vzel v zakup od Bja sadovnjak. Nekega dne se v sadovnjaku pojavi C, ki obere vsa jabolka z ene od jablan, vrh tega pa odpelje tudi zaboj hrušk, ki jih je bil tisti dan obral A. Za kaj gre? Kateri zahtevki prihajajo v danem primeru v poštev in kdo jih lahko uveljavlja? (3 stavki)

A se je z Bjem dogovoril, da mu (A) proda za 1000 ves pridelek, ki bo zrasel na njegovem zemljišču. Za kakšno pogodbo gre? Kdo trpi riziko slabe letine? Za kakšno pogodbo bi šlo, če bi se dogovorila, da mu bo prodal ves pridelek za 1 evro za kilogram? Kako je z rizikom v tem primeru? (4 stavki)

A je od Bja sprejel deset konj, da bi jih prepeljal v Afriko. Eden od konj je med vožnjo poginil. Za kakšno razmerje gre med Ajem in Bjem? Kdo trpi škodo poginulega konja? Utemelji! (2 stavka)

A je hotel na vsak način preprečiti dedovanje svojih sorodnikov. Rad bi preprečil tudi dedovanje nujnih deležev. Kaj lahko stori? (2 stavka)

Sej je gradil hišo. Lucija je prosil za posojilo. Ta mu je dejal, da naj gre k Pegazu, ki mu bo dal denar. Pegaz je Seju v resnici dal 1000. Za kakšno pogodbo gre? Kakšna razmerja so nastala med posameznimi strankami? Utemelji! (3 stavki)

Gaj je sklenil s Pavlom kupno pogodbo glede konja za 400. Čez kak teden je Pavel srečal Julija, ki mu je enakega konja ponujal za 200. Ko je Gaj Pavlu konja pripeljal, ga je bil ta pripravljen sprejeti, vendar Gaju ni hotel plačati zanj več kot 200, češ da je to resnična cena konja. Za kaj gre? Svetuj Gaju! (3 stavki)

Sej je sklenil z Lelijem družbeno pogodbo. Skupaj sta odprla trgovino z mešanim blagom. Posel ni cvetel, zato je Sej, ki ga je k sebi vabil trgovec Sabin, odpovedal družbeno pogodbo. Lelij, ki sam ni mogel voditi trgovine, je bil slabe volje. Kaj lahko stori? Utemelji! (3 stavki)

Krojač Ticij je naročil Prisku, naj mu kupi balo brokata. Trgovec s tkanino, pri katerem je Prisk skušal kupiti blago, mu je povedal, da ga v Rimu ni, in da so najbližji kraj, kjer ga še imajo, Sirakuze. Prisk se je odpravil v Sirakuze ter tam v resnici dobil balo brokata. Ko se je vrnil, je od Ticija poleg cene blaga zahteval tudi povrnitev stroškov poti. Ticij mu stroškov ni hotel povrniti. Ali ima prav? Utemelji! (3 stavki)

Se je mogoče strinjati z navedenima trditvama? Če ne, popravi morebitne napake (prečrtaj odvečne besede ali dopolni manjkajoče)!
Pri najemnih pogodbah je postal najemnikov inventar predmet zastavne pravice le na temelju izrecnega dogovora *pactum de vendendo pignore*.

Lastnik obrata je odgovarjal neomejeno za pravne posle, ki jih je sklenil njegov nameščenelec (*exercitor*).

A se je zaposlil pri Bju kot delavec v njegovi mizarški delavnici. Nekega dne je C pripeljal novo zalogo lesa. Ker Bja ni bilo v delavnici, je dobavnico podpisal A. Kako je s posestjo in kako z lastninsko pravico na lesu? Ali bo B lahko zavrnil plačilo kupnine, češ da blaga ni prevzel sam? Kako je z uveljavljanjem morebitni napak na lesu? (3 stavki)

A si je od Bja izposodil 1000. V zavarovanje njegove terjatve mu je A zastavil svojo terjatev, ki jo je imel nasproti Cju. Ko je skušal B izterjati Ajevo terjatev nasproti Cju, se je izkazalo, da je ta neplačevit. Za kaj gre? Kaj lahko B zahteva od Aja? (2 stavka)

A je Bju volil užitek na svojem travniku, ki je ležal na strmem pobočju. B, ki je bil navdušen tekmovalec v gorskem kolesarstvu, je na travniku uredil progo za gorska kolesa. Komentiraj in utemelji svoje mnenje! Morebitna pravna sredstva? (3 stavki)

A je Bja vprašal »Ali mi obljubiš dati 100, če mi do začetka prihodnjega meseca ne boš prepleskal fasade?« B je odgovoril »Obljubim.« Za kaj gre? Ali bo smel B zavrniti plačilo 100, če fasade ni mogel prepleskati zaradi slabega vremena? (3 stavki)

A je na svojem zemljišču lovil ptice. Sosed B, ki so se mu ptice smilile, je na svojem zemljišču postavil velik klopotec, da bi jih ta s svojim hrupom prestrašil in odgnal od Ajevega zemljišča. Ali lahko A od Bja zahteva odstranitev klopotca? Morebitna pravna sredstva? (3 stavki)

A se je z Bjem dogovoril, da bosta skupaj gojila ovce in predla volno. A je priskrbel živali, ki naj bi se pasle na Bjevem zemljišču. Ovce so zbolele za grižo in poginile. Kdo bo nosil posledice? Upoštevaj različne možnosti! Za kaj sploh gre? (3 stavki)

A je želel napraviti oporoko, tako da o tem ne bi nihče nič vedel. Za dedinjo je hotel postaviti svojo mladostno prijateljico B, svojim trem otrokom pa je hotel zapustiti le nujne deleže. Svetuj mu! Upoštevaj različna obdobja! Koliko je znašal nujni delež v rimskem pravu? (3 stavki)

A je sprejel v hrambo Bjevo kolo. Čez nekaj dni se je z njim odpeljal na izlet. Med potjo se je ustavil v gostilni, pred katero je na za to določenem mestu priklenil kolo. Kolo so ukradli. Opredeli razmerja po rimskem pravu. Kdo ima posest in kdo lastninsko pravico na kolesu? (3 stavki)

A je prešal mošt iz svojih jabolk. Zaradi okusa je dodal nekaj hrušk, ki jih je pobral na vrtu sosedu Bja. Kako je z lastninsko pravico na moštu? Kako bi lahko opredelili Ajevo ravnanje? (2 stavki)

A je delal v tujini in se je le redko vračal domov. Njegov sosod B je zato na Ajevem zemljišču sezidal garažo, misleč da A ne bo imel nič proti. Kako je z lastninsko pravico na garaži in zakaj? Kaj lahko zahteva A od Bja? Ali ima B kakšen zahtevk nasproti Aju? (3 stavki)

A je od Bja kupil garnituro kuhinjskih nožev. Čez čas je opazil, da noži rjavijo. Kaj lahko stori? Kaj bo treba pri tem predvsem upoštevati? (2 stavka)

A je od Bja kupil 50 vreč cementa. 30 jih je odpeljal, 20 pa pustil pri prodajalcu. Ponoči je skladišče zalila narasla voda potoka, ki je tekkel ob hiši in cement uničila. Za kaj gre? Kdo bo trpel škodo? (2 stavka)

A svoje hčerke ni postavil za dedinjo, volil pa ji je konja. Hčerka s tem ni bila zadovoljna. Kaj lahko stori? (2 stavka)

Ajev dedič B je Cju izročil Djevo stvar kot volilo. Ko se je dve leti za tem pri Cju oglasil D, je nastal med njima spor glede stvari. Kakšen bi bil njegov izid v rimskem pravu? (2 stavka) (Gl. 166. primer iz knjige Primeri iz rimskega prava).

A je ujel medveda in ga naučil plesati. Z njim je služil lepe denarce. Ponoči ga je imel zaprtega v kletki. Bju se je medved smilil, ker je A z njim grdo ravnal. Neke noči mu je odprl kletko in za medvedom se je izgubila vsaka sled. A ga toži. Katero tožbo bi mu svetovali? Kaj bo z njo dosegel? Kaj, če je medtem medveda ujel C in ga zaprl v svoj živalski vrt? (3 stavki) (Gl. 79. primer iz knjige Primeri iz rimskega prava).

A je prosil Bja, naj mu posodi Lonec za kuhanje sadja. B mu je dal na posodo lonec, ki ga je bil pri njem shranil C. Za kakšno razmerje gre? Ali bo pogodba veljavna? Navedi morebitne zahteve! (3 stavki)

A je sprejel v hrambo Bjevo kristalno vazo. Ko jo je B zahteval, se je zlagal, da so mu jo ukradli. Po Ajevi smrti je njegov dedič C med zapustnikovimi stvarmi našel vazo. Ali jo je dolžan izročiti Bju? Ali mu je dolžan povrniti škodo, ki jo je na vazi nalašč povzročil A? (2 stavka) (Gl. 303. primer iz knjige Primeri iz rimskega prava).

A je Bju s stipulacijo obljubil šest srebrnikov. Ko jih je nesel Bju, so mu sredi narasle in deroče reke padli v vodo, ki jih je odnesla neznano kam. Kdo bo trpel škodo? Utemelji! (2 stavka)

A je preurejal vrt. Soseba Bja je prosil, naj mu »do jutri« posodi drobilnik za veje, če ga ne bo sam rabil. Ko je začel delati, je ugotovil, da bo drobilnik potreboval vsaj tri tedne. Zato je z Bjem sklenil ustrezen dogovor. Kako bi opredelili prvo in kako drugo razmerje. Kako bi lahko prehod od prvega v drugo razmerje opredelili z vidika stvarnega prava? Utemelji. (3 stavki) (Gl. 88. primer iz knjige Primeri iz rimskega prava).

A je prodal Bju terjatev, ki jo je imel nasproti Cju. Ko je skušal terjatev izterjati, je B ugotovil, da je C neplačevit. Kaj lahko B stori, še zlasti, ko je slišal, da je imel A v zavarovanje te terjatve na Cjevi hiši zastavno pravico. Utemelji! Kako bi poimenoval stranke? (3. stavki) (Gl. 549. primer iz knjige Primeri iz rimskega prava).

A, B in C so sklenili, da bodo vdirali v računalniške sisteme bank in prenašali denar s tujih računov na svoje. V ta namen so potrebovali zmogljive računalnike. Zato je A s trgovcem računalniške opreme Djem sklenil ustrežno kupno pogodbo. Kako je z njeno veljavo? Kako je z veljavo dogovora, ki so ga sklenil A, B in C? Za kaj sploh gre? Utemelji! (3 stavki) (Gl. 636. primer iz knjige Primeri iz rimskega prava).

A je Bju volil užitek na svoji njivi. Bolehni B zemljišča ne more obdelovati. Zato se dogovori s svojim nečakom Cjem, da bo zemljišče obdeloval on. C ni posebej vnet za delo. Zato njivo, ki meji na nov nakupovalni center, zvalja in poseje s travo ter na njej uredi parkiranje za stranke trgovskega centra. Komentiraj! (3 stavki)

A je prišel k vinogradniku Bju, ki si je bil zlomil nogo, da bi mu sprešal grozdje. Ker se ni spoznal, je poleg Bjevega sprešal tudi grozdje Cja, ki ga je ta z Ajevim dovoljenjem hranil pod Ajevim kozolcem, zraven Ajevega grozdja. Kakšne so stvarnopravne in kakšne obligacijskopravne posledice? Kakšni so morebitni zahtevki? Kakšno je razmerje med Ajem in Bjem? Utemelji! (4 stavki)

A je Bju posodil 10.000. Kot porok se je upniku v obliki odškoditvenega poročstva zavezal C. Nekaj mesecev po sklenitvi pogodbe je B umrl. Ali lahko upnik zahteva vrnitev dolgovanega zneska od poroka? Kako je nastalo odškoditveno poročstvo? Utemelji! (3 stavki)

A je bil že dolgo bolan. Napisal je oporoko, v kateri zapisal: »Moj sin B, ki me je v času moje bolezni obiskal le dvakrat, naj bo razdedinjen. Moje premoženje naj dedujejo bolniške sestre, ki so me stregle v moji bolezni.« Kdo bo dedoval? Komentiraj! (3 stavki)

A je Bju obljubil 100, če bo ta postal prvak na maratonu. B je pridno treniral, zaradi slabega vremena pa je bil maraton odpovedan. Med vsemi prijavljenimi tekmovalci je imel B najboljši čas na treningu. Ali lahko B kljub temu zahteva od Aja obljubljeni znesek? (2 stavka)

A je kupil lovskega psa za lov na fazane. S prodajalcem se je dogovoril, da ga bo smel imeti dva tedna na preizkušnji. Za kaj gre? Upoštevaj različne možnosti! (2 stavka)

A se je odpravljaj v Egipt. Del denarja in dragocenosti je zakopal na zemljišču blizu hiše. Ko se je čez čas vrnil, ga ni več našel. Kako je s posestjo in kako z lastninsko pravico na denarju? Ali je zakopani denar s tem postal zaklad? Kaj če ga je kdo vzel? (3 stavki)

A je sprejel v hrambo vrečo moke. Kako je s posestjo in kako z lastninsko pravico na shranjeni moki? Kaj če je ta v času hrambe splesnela? Upoštevaj različne možnosti! (3 stavki)

A je dal v zakup Bju zemljišče, na katerem so rasle strupene rastline. Bjeva živina se je z rastlinami zastrupila. Nekaj živali je poginilo. Ali lahko A od Bja zahteva dogovorjeno zakupnino? Ali lahko B zahteva od Aja odškodnino za obolele in poginule živali? Utemelji!s (3 stavki)

A je Bju pripovedoval o tem, da mu C noče plačati dolgovanih 100. B je Aju zagotovil, da mu bo dolg plačal v enem tednu. Ali lahko A od Bja terja plačilo dolgovanih 100 kot od poroka? Kakšno je razmerje med B in C? Bo smel B v primeru, da je plačal Aju 100 zahtevati povračilo od Cja? (4 stavki).

Družinski oče A ni imel otrok. Zato je posvojil Bjevega sina Cja. Kasneje se mu je rodil lasten sin. Ali bo lahko Cja izključil od dedovanja? Kako? (2 stavka)

A je na drevesu na sosedovem vrtu opazil sračje gnezdo. Ker je slišal, da srake pogosto kradejo svetleče se predmete, je zlezal na drevo in v gnezdu v resnici odkril dragocen prstan. Prstan je vzel in ga odnesel domov. Kako je z lastnino? Ali bi lahko prstan šteli za zaklad? Utemelji! (4 stavki)

Vrtnar A se je z Bjem dogovoril, da mu bo spomladi uredil vrt. Ker mu je zmanjkovalo časa, je postajal B nervozen. Bal se je, da bo A prišel prepozno in dela ne bo mogoče kakovostno opraviti. O tem je potožil Ajevemu konkurentu Cju, ki je dejal, da bo namesto Aja izpolnil njegov obveznost. Ko je A za to izvedel, je bil besen in je ostro protestiral. C je kljub temu uredil Bjev vrt. Kakšne bodo posledice tega? Za kakšno razmerje gre? Ali bo C lahko zahteval povračilo stroškov od Aja? (3 stavki)

A si je dal od Bja obljubiti konja. Poleg tega si je dal od njega obljubiti tudi 100 za primer, da konja ne bi izročil do 1. aprila. Za kaj gre? Kaj lahko zahteva, če mu konj 1. aprila ni bil izročen? Utemelji? Kaj lahko stori, če je konj 1. marca poginil? (3 stavki)

A je sklenil z B naslednjo stipulacijo: Ali obljubiš dati meni ali Ticiju 100? Kakšno vlogo bo igral Ticij? Kdo lahko zahteva izpolnitev? Komu lahko dolžnik izpolni? Utemelji! (3 stavki)

A je izročil zbiralcu umetnin Bju v hrambo umetniško sliko. B je sliko spravil v prostor, v katerem je imel shranjenih še precej drugih slik. Čez čas je B odpotoval. Med njegovo odsotnostjo se je pri njem oglasil C in Bjevi ženi dejal, da je prišel po sliko, ki jo je kupil od Bja. C slike ni poznal, vedel je le za motiv slike. Bjeva žena mu je izročila Ajevo sliko, ki je imela enak motiv kot dolgovana slika. Kako je z lastninsko pravico na sliki? Ali bo C sliko lahko priposestvoval? Kaj lahko stori A? (3 stavki)

A ni imel lastnih otrok. Zato je posvojil dvojčici B in C. Potem se mu je končno rodil sin, nato pa še dve hčerki. Napisal je oporoko in v njej postavil za dediče »vse svoje otroke«. Kdo bo dedoval? Ali bosta lahko dedovali tudi dvojčici, glede na to, da nista bili Ajeva otroka? Kaj če ju je pred napravo oporoke emancipiral? Utemelji. (3 stavki)

A je prišel k Bju z zahtevo, da mu izroči vola, ki naj bi mu ga dolgoval iz kupne pogodbe. B mu je vola izročil. Čez čas se je ugotovilo, da kupna pogodba, na temelju katere je bil vol izročen, sploh ni bila veljavna. Kako je z lastninsko pravico na volu? Kako je z morebitnimi zahtevki med strankama? (3 stavki)

A je od kiparja Bja kupil kip Diane. Ko je prišel ponj, mu je B izmed več kipov, ki so zapakirani čakali, da jih bodo naročniki prevzeli, izročil kip. Ko je A doma odvil oмот, je videl, da mu je B izročil napačen kip. Kako je z lastninsko pravico in posestjo na izročnem kipu? Kaj lahko stori A? Kaj če je Aju izročeni kip bolj všeč od kupljenega? (4 stavki)

A je sklenil z B naslednjo stipulacijo: Ali obljubiš dati meni ali Ticiju 100? Kakšno vlogo bo igral pri tej stipulaciji Ticij? Ali bo lahko zahteval izpolnitev, če bo A v času dospelosti terjatve v tujini? Kakšna je obveznost, ki je nastala s to stipulacijo? (3 stavki)

A se je odpravljaj na potovanje z ladjo. S seboj je vzel svoj šah, katerega figure so bila izrezljane iz slonove kosti in ebenovine. Po nekaj dneh plovbe, je ugotovil, da mu je nekdo dragoceni šah izmaknil iz kajute. Preiskava je pokazala, da je bil tat eden od mornarjev. Ta je šah prodal, izkupiček pa zapravil v enem od pristanišč, kjer so se ustavili. Zaradi takega načina življenja je bil mornar povsem brez imetja. Kaj lahko stori A? Kakšna pravna razmerja obstajajo v tem primeru? (4 stavki)

A je v času njegove boleznj večkrat obiskal Bja. Ta mu je vsakič obljubil, da mu bo z oporoko zapustil dragoceno stensko uro. To je večkrat izjavil tudi v pričo drugih ljudi. Ko je B umrl, je A razočarano ugotovil, da mu B ni zapustil ure. ali lahko zaradi tega izpodbija oporoko? Utemelji! Kako bi B lahko Aju v oporoki naklonil uro? (3 stavki)

A je dal svojo vazo v hrambo Bju. C je vlomil v Bjevo hišo in med drugim vzel tudi vazo ter jo prodal na boljšem trgu Čju. Č jo je postavil v svojo galerijo, kjer jo je našel A. Kaj lahko stori A? Kaj lahko stori Č? Kako je s pravnimi posledicami posameznih epizod? (3 stavki)

A je kupil vinograd, na katerem je sosedu Bju ustanovil služnost pešpoti. Ali bo morebitna odsvojitev vinograda Cju vplivala na obstoj služnosti? Kakšen vpliv bi imelo na obstoj služnosti dejstvo, da je A Bja postavil za svojega edinega dediča? Utemelji! (3 stavki)

A je iz Bjeve volne spletel jopico in jo pobarval z dragoceno purpurno barvo. Za kaj gre? Kako je z lastninsko pravico na jopici? Kakšni zahtevki bi še lahko prišli v poštev? Upoštevaj različne možnosti! (3 stavki)

A se je z Bjem dogovoril, da mu bo ta priskrbel sužnja ki bo na poročni svečanosti igral na flavto. Za primer neizpolnitve si je dal A obljubiti od Bja pogodbeno kazen v višini 100. B, ki med svojimi sužnji ni imel nobenega flautista, je od Cja kupil sužnja, za katerega je C trdil, da je odličan flautist. Na svatbi se je izkazalo nasprotno – suženj sploh ni znal igrati na flavto. Za kakšna razmerja gre? Kaj in kako lahko zahteva A od Bja? Kaj in kako lahko zahteva B od Cja? Utemelji! (3 stavki)

A je prepustil Bju svojega konja v uporabo za deset dni. Z njim se je dogovoril, da mu bo B v zameno prepustil svojega lovskega psa za jesenski lov na fazane. Za kakšno razmerje gre? Kaj lahko zahteva A, ki mu B noče prepustiti svojega psa? Utemelji! (3 stavki)

A je bil brez sorodnikov. Vse svoje premoženje je z oporoko zapustil svojemu zvestemu sužnju Stihu. Bo oporoka veljavna? Utemelji! (1 stavek)

A je na svojem vrtu našel kanarčka. Zaprl ga je v kletko. Kako je z lastninsko pravico in kako s posestjo kanarčka. Upoštevaj različne možnosti! (3 stavki)

A je zasedel zemljišče Bja, pred leti odpotoval neznano kam. Čez čas je Aja z zemljišča nasilno pregnal C. Ali bo A deležen posestnega varstva nasproti Cju? Ali bo pri tem pomembno, ali je C Aja pregnal z oboroženo silo? Utemelji! (3 stavki)

A je dolgoval menjalcu Bju 100 sestercev. Mošnjo z denarjem je prinesel v Bjevo menjalnico in jo položil na mizo, medtem ko se je B pogovarjal s Cjem, nato pa je A odšel. Mošnjo so ukradli. Komu? Utemelji! Upoštevaj različne možnosti! (3 stavki) (Pri iskanju rešitve je treba upoštevati, ali je B Aju dejal, da naj oziroma kam naj položi mošnjo oziroma ali mu je A rekel, da je prinesel mošnjo in jo položil na pult. Če ni bilo nič rečeno, bo pomembno, ali je B opazil, da je A mošnjo položil na pult.).

Po razvezi zakonske zveze je moral A svoji bivši ženi B vrniti doto v višini 100. Ker ni imel denarja, je naročil Cju, naj Bji plača dolgovanih 100. C, ki je mislil, da je Ajev dolžnik, je Bji plačal 100. Čez čas je C ugotovil, da v resnici ni bil Aju dolžan nič. Kaj lahko stori? Kakšna razmerja so nastala med udeleženci primera? Kaj bi bilo, če bi bil C v resnici Ajev dolžnik? (3 stavki)

A je prinesel Bju v čiščenje plašč. Dogovorila sta se, da mu bo za to plačal 100, B pa je obljubil, da bo plašč očiščen v tednu dni. Ker se je shladilo in ga je zeblo, je A čez en dan prišel in vzel plašč. Za kaj gre? Ali lahko B zahteva dogovorjeno plačilo? Utemelji! (2 stavka)

A je sprejela od B v hranjenje zlato sponko za obleko. Ko je bila čez čas povabljena na gala večerjo, si je pripela Bjino sponko. Ves večer je nanjo budno pazila. Na poti domov so jo napadli razbojniki in ji vzeli dragoceno sponko. Za kaj gre? Ali ima B nasproti Aji kakšen zahtevek? Če, kakšen? (3 stavki)

A je bil vse življenje stiskač in lakomnik. V svoji oporoki pa se je hotel nekako oddolžiti in je svojim številnim znancem naklonil bogata volila, ki presegajo vrednost dediščine. Kaj lahko stori Ajev sin B, ki je bil postavljen za edinega dediča in se ne želi odpovedati dedovanju? (2 stavka)

Na Ajev vrt je vsako jutro skozi več mesecev prihajala srna in se tam pasla. Nekega jutra jo je zunaj vrtno ograje ujel B, ki jo je odpeljal k sebi domov in zaprl v ograjen prostor. A je srno zahteval nazaj, češ da je njegova. Trdil je, da je imela *animus revertendi*, in da se je k njemu redno vračala. Kdo bo uspel? Čigava je srna in zakaj? Utemelji! (3 stavki)

Ajev edini sin B ni nikoli želel ostati doma in prevzeti očetovega posestva. Po očetovi smrti je videl, da bo posestvo propadlo, če se ne bo zanj nihče brigal. Z namenom, da čim prej poišče primerno osebo, ki bo prevzela posestvo, je začel z njim gospodariti. Zapuščinski upniki so od njega zahtevali plačilo zapustnikovih dolgov. Ali bodo uspeli? Utemelji upoštevaje različne možnosti! (4 stavki)

22 letni A je od Bja kupoval konja. B je predlagal ceno, ki jo je utemeljeval z oglasom v časopisu za konja enake pasme. A se je, ne da bi se bil pozanimal še kje drugje, strinjal, kasneje pa je ugotovil, da je bila cena precej pretirana. Kaj lahko stori? Kaj če kupnine še ni plačal? Utemelji! (3 stavki)

A je Bju s stipulacijo obljubil 20 ovc. Ob zapadlosti terjatve mu jih je pripeljal le pet. Ali bo prišel B v zamudo, če jih ne bo sprejel? Utemelji! Za kaj gre? Kaj če bi mu dolgoval 20.000 sestercev in bi mu ob dospelosti ponudil le 5.000? (3 stavki)

A je Bju obljubil, da mu bo C zastonj prepleskal stopnišče. Za kaj gre? Ali lahko A od Cja zahteva izpolnitev obveznosti? Kaj če C stopnišča noče prepleskati? Utemelji! (3 stavki)

A se je z Bjem dogovoril, da mu bo popleskal stanovanje. Za pravočasno izpolnitev si je dal A obljubiti pogodbeno kazen. Nekaj dni po dogovoru si je B zlomil roko. Zato je naprosil svojega kolego Cja, ki je bil tudi pleskar, da je popleskal Ajevo stanovanje. C dela ni opravil dobro. Kdo odgovarja in za kaj? Kaj bi sicer lahko storil B, ki se je bal, da bo moral plačati pogodbeno kazen? (3 stavki)

A, ki je bil še pod očetovo oblastjo, se je želel odseliti od doma. Hotel je kupiti stanovanje, vendar ni imel dovolj denarja. Zato si je od Bja izposodil 100.000 in mu v zavarovanje njegove terjatve zastavil kupljeno stanovanje. Za kaj gre? Na kakšne težave lahko naleti upnik pri izterjevanju svoje terjatve? Pomagaj mu! (3 stavki)

A se je z Bjem dogovarjal o nakupu stavbne parcele. Skladno z dogovorom je B sestavil pogodbo in v njej napisal višjo ceno kot pa je bilo dogovorjeno. A je pogodbo podpisal. Kaj lahko stori, ko B od njega terja zapisani ne pa dogovorjeni znesek kupnine? Utemelji! (2 stavka)

A je na svojem vrtu opazil čebelji roj. Nekaj časa je počakal, če bo kdo prišel ponj, nato pa ga je, ker ni bilo nikogar, ometel in zaprl v panj. Kako je z lastninsko pravico in kako s posestjo roja? Upoštevaj različne možnosti! (3 stavki)

Sin pod očetovsko oblastjo je kupil zlato ogrlico. Kako je s posestjo in kako z lastninsko pravico te stvari? Utemelji in upoštevaj različne možnosti! (2 stavka) (Gl. 92. primer iz knjige Primeri iz rimskega prava).

A je kupil od Bja tramove za ostrešje. Preden jih je uspel odpeljati so bili ukradeni. Komu? Utemelji! (3 stavki) (Gl. 77. primer iz knjige Primeri iz rimskega prava).

A je postavil pred svojo delavnico šivalni stroj, da bi ga odpeljal na smetišče. Ko je šel po ključke od avta, je prišel mimo B in šivalni stroj na skrivaj odpeljal. Kako bi kvalificirali Bjevo ravnanje? Utemelji (3 stavki) (Gl. 174. primer iz knjige Primeri iz rimskega prava).

A je dolgoval Bju 100. Ker ni imel denarja, je, ne da bi ga bil vprašal, vzel denar svojega sostanovalca Cja in ga izročil Bju. Kako bi lahko opredelili Ajevo ravnanje? Kako je z lastninsko pravico na denarju? Kako je z Ajevo obveznostjo? (3 stavki) (Gl. 193. primer iz knjige Primeri iz rimskega prava).

A je dal Bju posojilo v znesku 100. Po pomoti mu je izročil denar, ki ga je pri njem shranil C. Kako je z veljavnostjo posojilne pogodbe? Kdo in kako lahko od Bja zahteva posojeni znesek? (3 stavki) (Gl. 382. primer iz knjige Primeri iz rimskega prava).

A je Bju prodal vrt. Stranki sta se dogovorili, da sme kupec za zalivanje kupljenega vrta zajemati vodo v vodnjaku na Ajevem zemljišču. Kaj je bil predmet kupne pogodbe? Ali je imel B pravico hoditi do vodnjaka prek Ajevega zemljišča? Utemelji! (3 stavki). (Gl. 486. primer iz knjige Primeri iz rimskega prava).

A je vzel od Bja za pet let v zakup njivo, da bi na njej prideloval solato. Ker so cene zelenjave padle, je že po enem letu njivo pustil neobdelano, tako da se je zaplevelila. Za kaj gre? Kakšne pravne posledice bo imelo njegovo ravnanje? Kaj če se je nadležni plevel razrasel tudi na sosednje zemljišče in je sosed terjal odškodnino od lastnika Bja? (3 stavki)

A je v oporoki osvobodil sužnja »če bo dal dediču 1000.« Dedič je sužnja takoj po nastopu dediščine prodal. Ali lahko suženj kljub temu doseže prostost? Utemelji! (2 stavka) (Gl. 71. primer iz knjige Primeri iz rimskega prava).

A je Bja v oporoki postavil za edinega dediča svojega premoženja. Prosil ga je, da naj premoženje čez deset let prepusti Cju. Za kaj gre? Kako skrbno mora B ravnati s premoženjem?

A je Bja v oporoki postavil za edinega dediča svojega premoženja. Prosil ga je, da naj premoženje čez deset let prepusti Cju. Za kaj gre? Kako skrbno mora B ravnati s premoženjem?

A je kupoval konja Sivca. Ob tem ni vedel, da ima prodajalec dva konja s tem imenom. Za kaj gre? Ali je pogodba veljavna? Utemelji! (2 stavka)

A je zapored zastavil svoje zemljišče Bju, Cju in Dju. Čez čas je C kupil zastavljeno zemljišče. Kakšne bodo pravne posledice? Kdo lahko stori kaj? Utemelji! (3 stavke)

A je svojemu prijatelju Bju dolgo obljubljal lepo sliko. Izročilo mu jo je šele, ko je (A) zabredel v precejšnje finančne težave, verjetno tudi v upanju, da mu bo B pomagal. Za kaj gre? Kje bi se utegnilo zatakiniti? Utemelji! Navedi morebitno pravno sredstvo in kdaj bo prišlo v poštev? (3 stavki)

A je bil zaradi svojega negospodarnega ravnanja preklican. Nekaj časa po preklicu si je dal od Bja s stipulacijo obljubiti 100? Hkrati je Cju izročil svojega konja. Za kaj gre? Kako bo z veljavnostjo obeh poslov? Utemelji! (3 stavki)

A je v Galiji po ugodni ceni kupil veliko zemljišče s hišo. Kako je z lastninsko pravico in kako s posestjo prodanega zemljišča? Utemelji! (3 stavki)

A je od Bja terjal plačilo 100. B, ki je pozabil, da mu je A obljubil, da ga ne bo terjal, je denar plačal. Ali ga lahko zahteva nazaj? Za kaj gre? Utemelji! (3 stavki)

A je v svoji oporoki napisal: *Moji dediči naj bodo vsi tisti, ki so upravičeni do dedovanja po zakonu. Vrh tega naj B dobi mojo žepno uro.* Ali gre za veljavno oporoko? Kako bi imenovali naklonitev Bju? Ali in s čem jo lahko B zahteva? Utemelji! (3 stavki)

A je podedoval čudovito vazo. Ker se je bal, da bi mu jo ukradli, jo je skrival na različnih krajih. Ko jo je hotel prodati, se je izkazalo, da je pozabil, kam jo je nazadnje skrnil. Kljub dolgotrajnemu iskanju mu je ni uspelo najti. Kako je s posestjo in kako z lastninsko pravico na vazi? Utemelji! (3 stavki) (Gl. 113. in 116. primer iz knjige Primeri iz rimskega prava).

A je svojemu upniku Bju v zavarovanje svoje terjatve prepustil v posest tujo stvar. Kaj lahko stori upnik B? Navedi morebitne tožbe? Utemelji! (3 stavki) (Gl. 263. primer iz knjige Primeri iz rimskega prava).

A je prosil Bja za posojilo. B je zahteval, da naj mu najprej s stipulacijo obljubi vrnitev dogovorjenega zneska posojila. Ko je A obljubil vrnitev, mu B ni hotel izplačati dogovorjenega zneska. Ali je s stipulacijo nastala veljavna obveznost? Kaj lahko stori A, če ga B toži na izpolnitev obljubljenega zneska? (3 stavki)

A, ki je hotel od Bja kupiti zemljišče, si je zemljišče ogledal. Posebej všeč so mu bili trije hrasti, ki so rasli na njem. Čez nekaj dni je vihar hraste izruval in podrl. Ali jih je A, ki je medtem sklenil kupno pogodbo z Bjem, dolžan temu izročiti? Upoštevaj različne možnosti! (3 stavki) (Gl. 509. primer iz knjige Primeri iz rimskega prava).

A je z Bjem sklenil družbeno pogodbo, da bi skupaj kupila Cjevo zemljišče in si ga razdelila. Po sklenitvi družbene pogodbe je A podedoval veliko premoženje, tako da bi lahko zemljišče kupil sam. Zato je družbeno pogodbo odpovedal. Kakšne bodo posledice? Kaj lahko stori B? Utemelji! (3 stavki) (Gl. 645. primer iz knjige Primeri iz rimskega prava).

Ajev suženj je ubil Bjevega sužnja. Kdo odgovarja in za kaj? Utemelji! Upoštevaj različne možnosti! (3 stavki) (Gl. 761. primer iz knjige Primeri iz rimskega prava).

A je v svoji oporoki postavil za dediča sužnja Bja. Kdo bo dedoval? Upoštevaj različne možnosti! (2 stavka)

A je imel terjatev nasproti Bju. Poleg Bja se je Aju kot porok zavezal še C, hkrati pa je B Aju v zavarovanje njegove terjatve zastavil konja. Čez čas se je Aju namesto Bja za njegov dolg zavezal Č. Ko pa ga je A terjal, je bil Č neplačevit. A bo zato terjal Cja in se skušal poplačati iz zastavljenega konja. Bo uspel? Komentiraj! Za kakšen posel je šlo, ko se je namesto Bja upniku Aju zavezal Č? (3 stavki)

Najemnik samotne hiše na deželi je zbežal pred tolpo razbojnikov, ki je vdrla v hišo, ki jo je imel v najemu, in jo temeljito opleni. Ali bo imel najemodajalec v zvezi s tem kakšen zahtevek proti najemniku? Če, kdaj? (3 stavki)

A je izročil Bju konja, za katerega je zmotno menil, da mu ga dolguje iz stipulacije. B konja ni potreboval, zato ga je prodal in izročil Cju. Ali je C postal konjev lastnik? Kako je v tem primeru z lastninsko pravico na konju? V čem je problem? Kaj lahko stori A? Utemelji! (4 stavki)

Dedič A je opazil, da je B na svoja okna montiral polkna, ki so bila pred zapustnikovo smrtjo v njegovi garaži. Prepričan je, da jih je B ukradel. Kaj lahko stori? Kakšne tožbe bi prihajale v poštev? (3 stavki)

A je Bju v zavarovanje njegove terjatve zastavil Cjevo stvar. Čez dober mesec je A od Cja stvar kupil. Kako je z zastavno pravico? V čem je problem? (3 stavki)

B je kupil od Aja kamenje, ki ga je nakopal v Ajevem kamnolomu. Kamenje je zvozil na velik kup na Ajevem zemljišču. Kasneje kamenja ni hotel odpeljati in Bju tudi ni hotel plačati kupnine, češ da kamenja ne potrebuje več. Kaj lahko stori A? Kako je z lastninsko pravico in posestjo na kamenju? Ali lahko A kamenje proda Cju, ki se zanj zanima? (4 stavki)

Aja je B postavil za edinega dediča. Ko je A dediščino prevzel, je ugotovil, da je prezadolžena. Kaj lahko stori? (2 stavka)

A je v gozdu v bližini divjega odlagališča smeti našel nalivno pero. Pobral ga je in odnesel domov. Za kakšno stvar lahko gre v tem primeru? Kako je s posestjo in kako z lastninsko pravico na peresu? Kako bi lahko opredelili Ajevo ravnanje? (3 stavki)

A je Bju zastavil Cjevo stvar. Čez čas je C, ki je z oporoko postavil Aja za dediča vsega svojega premoženja, umrl. Ali bo B od Aja uspešno terjal prepustitev zastavljene stvari. Za kakšno zastavno pravico bi lahko šlo? Ali bo imel B še kakšen zahtevek proti Aju? (3 stavki)

A je na trgu pri prodajalcu Bju kupil nekaj kilogramov maronov po 10 sestercev za kilogram. Potem ko je marone že kupil, je pri prodajalcu Cju opazil, da ta prodaja marone po 5 sestercev za kilogram. Ali bo uspešno izpodbijal pogodbo z Bjem? Na kaj se bo verjetno skliceval? Utemelji! (3 stavki)

A in B sta bila solastnika hiše. Ko je B za pol leta odpotoval, je dal A prenoviti streho in za to plačal 1000. Ali bo lahko od Bja zahteval povrnitev sorazmernega dela stroškov popravila? Za kakšno razmerje gre? Utemelji! (3 stavki)

A je prodala zemljišče svojemu najljubšemu nečaku Bju za 1000, čeprav je znašala tržna cena zemljišča 2000. Za kakšno pogodbo gre? Kdaj bi pogodbo lahko kvalificirali kot darilno? Utemelji! (3 stavki)

A je bil po hudi prometni nesreči gluhonem. Kljub temu bi rad napravil veljavno oporoko. Je to po rimskem pravu mogoče? Svetuj mu! (1 stavek)

A je prodal in izročil Bju konja. B je čez čas ugotovil, da začne konj, ko se utruji, šepati. Za kaj gre? Ali in kaj lahko B zahteva od Aja? S čem? (3 stavki)

A je podaril Bju zemljišče. V darilni pogodbi je zapisal, da mu podarja zemljišče tako, da bo po obdarjenčevi smrti znova postalo last darovalca ali njegovega dediča. Za kaj gre? Kako je z veljavnostjo take darilne pogodbe? (2 stavka) (Gl. 60. primer iz knjige Primeri iz rimskega prava).

A je bil prepričan, da ima B njegov prstan. Bja je hotel tožiti in od njega zahtevati vrnitev. B je tajil, da bi imel Ajev prstan. V čem je težava? Kaj lahko stori A v takem primeru? Utemelji! (3 stavki)

Tračan A je z Rimljanom Bjem sklepal stipulacijo. Ker je bil prepričan, da zna dovolj dobro latinsko, je na stipulatorjevo latinsko vprašanje pogumno odgovoril »obljubim«. Kasneje se je izkazalo, da je stipulatorjevo vprašanje razumel povsem napak. Za kaj gre? Ali se bo, ko ga bo upnik terjal, lahko skliceval na svoje pomanjkljivo jezikovno znanje? Utemelji! (3 stavki)

A je sklenil z Bjem kupoprodajno pogodbo glede njive. Med drugim sta se dogovorila, da bo smel A prodati njivo drugemu, če bo ta pripravljen zanjo plačati več. Za kaj gre? Ali bo smel A njivo takoj prodati Cju, če bo ta pristal na višjo ceno? (2 stavka) (Gl. 495. primer iz knjige Primeri iz rimskega prava).

Pralec A je sprejel v čiščenje obleke. Spravljene je imel v posebnem prostoru, v katerega niso mogle miši in podgane. Ko je sosed B popravljaj svoj zid, se mu je na steno sosedovega prostora, v katerem je ta hranil obleke, podrl tram. Stena je počila in v prostor so zašle miši in temeljito obglodale shranjene obleke. Za kaj gre? Ali bo pralec odgovarjal strankam za nastalo škodo? Ali bo imel zoper soseda kakšen zahtevek? Utemelji! (3 stavki)

Zapustnik A je pogosto govoril, da bo volil Bju konja. Ko je dedič C nastopil dediščino je Bju izročil konja, ne da bi bil pogledal v oporoko, kjer takega volila sploh ni bilo. Ali bo C konja lahko priposestvoval? Ali ga bo dedič B, ko bo opazil svojo zmoto, lahko zahteval nazaj? Utemelji! (3 stavki)

1. A je med sprehodom ob morju na obali našel čudovit biser. Pobral ga je in ga odnesel domov. Za kaj gre? Kako je z lastninsko pravico in kako s posestjo na biseru? Upoštevaj različne možnosti! (3 stavki)

V viharju so z ladje zmetali v morje del tovora. Morje ga je naplavilo na obalo. Za kakšne stvari gre? Ali jih je mogoče priposestvovati? Utemelji! (3 stavki)

A je zidal hišo. Ker mu je zmanjkalo peska, ga je nakopal v peskokopu sosed Bja. Kako bi opredelili njegovo ravnanje? Kdo je lastnik peska? Kakšna pravna sredstva lahko uporabi sosed B? (4 stavki)

A je bil Bju dolžan 1000. Ko ga je B terjal, mu je, ker ni imel denarja, obljubil, da mu bo čez teden dni dal žito enake vrednosti. Ali je B namesto denarja dolžan sprejeti žito? Za kaj gre, kadar se B strinja s tem, da mu bo A namesto denarja dal žito? Kdaj ugasne prvotna obveznost? Kaj lahko terjaja B? (4 stavki)

A je bil Bju dolžan deset vreč cementa. Ko jih je pripeljal k Bju, tega kljub dogovoru ni bilo doma. A je cement pustil na dvorišču, kjer ga je namočil dež. Cement je bil zaradi tega neuporaben. Za kaj gre? Ali pomeni Ajevo ravnanje izpolnitev obveznosti? Kdo trpi škodo zaradi uničenega cementa? Ali lahko B od Aja zahteva drug cement? (4 stavki)

6. A je hranil Bjevo umetniško sliko. Sliko so ukradli. Za kakšno razmerje lahko gre med Ajem in Bjem? Ali lahko B od Aja zahteva odškodnino? Kaj če je Aju uspelo sliko izslediti in jo dobiti nazaj? (3 stavki)

Zapustnik je v oporoki zapisal: »Ker ne želim, da bi se moja kmetija delila, naj se moji trije otroci zmenijo, kdo jo bo prevzel in ostalima dvema, ko bo mogel, v denarju izplačal vrednost tretjin, ki bi jima pripadala.« Kdo in kako bo dedoval? Utemelji! (2 stavka)

A je pasel ovce v ograjenem prostoru. Eden od ovnov je preskočil ograjo in odšel v Bjev gozd. B, ki je ovna našel, se je odločil, da ga obdrži. Za kaj gre? Kako je z lastninsko pravico in kako s posestjo na ovnu? Kaj če je oven Bju povzročil škodo? (3 stavki)

A je od 12 letnega Bja kupil osla. Menil je, da je prodajalec star vsaj 15 let. Osla je odpeljal na svojo pristavo, nato pa odpotoval. Ko se je čez 14 mesecev vrnil, je Bjev varuh od njega zahteval vrnitev osla, češ da je bil prodan brez varuhove odobritve. Za kaj gre? Kako je z lastninsko pravico na oslu? Utemelji! (2 stavka)

A je zastavil Bju gozd. A je v gozdu posekal nekaj dreves in jih zrezal v deske. Za kakšno zastavno pravico gre? Kaj je predmet zastavne pravice? Kako bi lahko opredelili Ajevo ravnanje? Ali so tudi deske zastavljene? (4 stavki)

A je Bju naročil, da naj od Cja izterja 100. Ko je B prišel k Cju, ga je ta prosil, da naj mu odpusti dolg, ker nima denarja. Za kaj gre? Ali lahko B Cju odpusti dolg? Kaj lahko stori A, če B Cja zaradi njegovih besed sploh ne terja? Utemelji! (3 stavki)

Pralec A je izgubil Bjevo tuniko. Bju je povrnil njeno vrednost. Čez čas je tuniko našel. Za kakšno razmerje gre? Ali in kaj lahko zahteva od Bja? Katero pravno sredstvo bo lahko uporabil? (3 stavki)

A je od Bja kupil 100 kilogramov žita za 100. B mu žita ni dobavil pravočasno. A bi bil lahko žito kupil drugje za 130, vendar tega ni storil. Dva njegova sužnja sta umrla od lakote. Za kaj gre? Ali in kaj lahko zahteva A od Bja? Utemelji! (3 stavki)

A je od Bja kupil zemljišče Cja, ki je bil na študiju retorike v Atenah. Ko se je čez tri leta C vrnil iz Aten, je od Aja zahteval zemljišče. Ali bo uspel? Utemelji! (3 stavki)

A je posedoval Bjevo stvar. B je zahteval, da naj mu jo vrne. A stvari ni hotel vrniti, zato ga je B tožil. Še pred koncem pravde so Aju stvar ukradli. Kakšne posledice bo imelo to dejstvo na pravdo? Kaj če je A našel tatu in mu stvar odvezel? Utemelji! (3 stavki)

A je zastavil Bju zemljišče, na katerem je bilo nekaj hrastov. Preden je A prepustil Bju zemljišče v posest, je hraste posekal. Za kakšno zastavno pravico gre? Ali lahko B zahteva izročitev hrastov? Utemelji! (3 stavki)

A je v gostilni nekoliko preveč popil. Ker mu je B to oponesel, je A v jezi vrgel na tla Bjevo torbo in razbil vazo, ki je bila v njej. Kaj in s čem lahko zahteva B? Ali bo imelo dejstvo, da je bil pijan, kakšen vpliv na razmerje? Ali bomo razmerje presojali drugače, če je A, ko je vstajal od mize, torbo po nerodnosti pahnil z mize? (3 stavki)

Trgovec A je ob pregledovanju papirjev našel račun veletrgovca Bja, od katerega je redno kupoval. Ker ni opazil, da je imel račun datum preteklega leta, in da ga je že plačal, je dal znesek, ki je bil na računu, v kuverto in ga odnesel Bju. Pred Bjevo hišo

je kuverto z denarjem izročil Bjevemu sužnju, ki ga je dobro poznal, z besedami »Tole daj gopodarju. On bo že vedel, za kaj gre.« Za kaj gre? Kako je z lastninsko pravico na denarju? Kaj lahko stori A, ko ugotovi svojo napako? Ali lahko po pomoti plačani znesek odšteje od novega Bjevega računa, ki pride k njemu dan za tem? (3 stavki)

A je Bju prodal zemljišče. Čeprav je vedel, da je B v silno slabih odnosih s Cjem, ki je bil sosed prodanega zemljišča, Bju ni povedal, koga bo dobil za soseda. Za kaj gre? Kaj lahko stori B, ko ugotovi, kdo je njegov sosed? (3 stavki)

A je hotel napisati oporoko. Ker še ni imel otrok, je za dediče postavil svoje še nerojene otroke. Ali gre za veljavno postavitev? Utemelji! Kaj se bo zgodilo, če se mu do smrti ne bi rodil noben otrok? (2 stavka)